

eros Ordines contulisse, cum sacra Mystera, non à se, sed ab alio Sacerdote conferentur, eadem Controversia iterum excitata, atque ad novum examen in eadem Congregatione est adducta; & Cardinalis Petra, tunc ejusdem Consultor, jussu pariter sententiam suam proferre, à nostro sensu non recessit, Ordinumque collationem illicitam & ipse pronuntiavit, validamque sustinuit; ejusque sententiam confirmavit fel. rec. Innocentius XIII. in Congregatione generali, habita die 5. Februarii 1722. qui simul prædictum Episcopum per Brussellensem Internuntium serio moneri jussit, ut conscientie suæ consulere, cum certè graviter in canones peccasset, quemadmodum legere est in ejusdem Cardinalis Petra *Comment. ad Constitut. Apostol. tom. 5. pag. 188.*

VIII. Neque hæc extra propositum dicta censeantur; scimus quippe, non multis antea annis in quadam Synodo disceptatum, an à sacerdotum Ordinum exercitio forent arcendi, qui à finitimo Episcopo illos receperant tempore Sacrificii ab alio Sacerdote oblati. Quapropter à nostro instituto minime alienum judicavimus, hujus controversie decisionem referre, ut, si in posterum contingat, in aliqua Synodo eandem referri, sciat Episcopus, quid sit de liberandum.

CAPUT XII.

Ad demonstrandum, quàm circumspectè sit in Synodo loquendum de Ministro Sacramenti Matrimonii, nonnulla præmittuntur respicientia Concilii Tridentini decretum, quo irrita fiunt Matrimonium clandestina.

Handquamquam satis explicare possumus, quantum intersit, ne in

Episcopales Synodos ullum obrepant verbum, quo videatur aliqua approbati opinio, inter Catholicos controversa; quamvis enim illud fortasse ex Episcopi, seu potius Scriptoris calamo oscitanter excidat, statim nihilominus Auctores stantes pro ea sententia, sibi adscriptulari decantant Synodorum auctoritatem, quam omnes jure meritoque plurimi faciunt, privatorumque Doctorum placitis anteponunt, Rem enarrabimus, è qua vel sola apparebit, quanta circumspectioe opus sit in concinnandis Synodalibus decretis, ne in ullam deflecti valeant de re aliqua dissidentium Theologorum partem.

II. Concilium Tridentinum *sess. 24. de reformat. matrimonii cap. 1.* irrita esse decrevit matrimonium, quæ aliter deinceps contraherentur, *quam præsentè Parocho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi, seu Ordinaris licentia, & duobus, vel tribus testibus; simulque statuit, ut hujusmodi decretum in unaquaque Parochia suum robur post trigintra dies habere incipiat à die primæ publicationis, in eadem Parochia facite, numerandos.* Absolutio, atque ab Apostolica Sede confirmato Concilio Tridentino, quamplurimi Episcopi suas cogerunt Synodos, in quibus prædicti decreti promulgationem, uti par erat, urgentes per singulas Parochias, populo denuntiari jusserunt, firmitate caritura quælibet conjugia in postremum contrahenda, nisi fuerint celebrata *coram legitimo Ministro.* Equidem nobis persusum est, hanc unam ob causam ab hisce Synodis Parochum appellari legitimum matrimonii Ministrum, quia scilicet ipse est publicus Minister, cui soli Ecclesia auctoritatem tribuit, sua presentia roborandi matrimonii contractum, eique vires & firmitatem adjiçendi; at nihilominus plures Doc-

tores, præcipuè Serry in *præfat. ad nov. edit. Operum Melchioris Cani c. 7. §. Novam*, ejusmodi loquutionibus à Synodis inconsideratè, ut nos opinamur, usurpatis, atque à se diligenter collectis, usi sunt ad probandum, etiam ex Synodorum sententia, Sacerdotem esse verum & proprium Sacramenti matrimonii Ministrum; quod proinde, nisi fuerit Sacerdotali benedictione sacramentum, neque gratiam-conferre, neque ulla ratione ad Sacramenti dignitatem pertingere, iidem Auctores defendunt. Verum, quot, & quantis difficultatibus hæc opinio sit obnoxia, quotque habeat contradictores, necessarium ducimus hæc exponere, ut deinceps cautiore sint Episcopi in suis conscribendis decretis, atque ut acturi de matrimonio, à prædicta, plerisque Theologis invisita, loquendi formula abstineant.

III. Fidelium matrimonium à Deo in officium naturæ ab initio institutum, fuisse postea à Christo Domino elevatum ad dignitatem veri & proprii Sacramenti novæ legis, causantis gratiam ex opere operato, veritas Catholica est, definita ab Eugenio IV. in Decreto pro Armenis §. *Septimum*, atque à Tridentino *cit. sess. 24. de reformat. Matrim. c. 1.* quam à Lutheri, Calvini, aliorumque hæreticorum telis vindicat Bellarminus de *Sacram. matr. lib. unic.* Quamobrem, quo religiosius fideles matrimonium celebrarent, quod *magnum esse Sacramentum in Christo, & in Ecclesia*, prædicaverat Apostolus ad *Ephes. 5.* ab Ecclesiæ prinordiis, eorum est, ne alter illud inirent, quam coram Sacerdote, cuius benedictione quodammodo obsignaretur. Hujus disciplinæ testimonium nobis perhibent antiquissimi Patres. *Ecumenius S. Ignatius epist. ad Polycarpum num. 5.* ex recensione Cotele-

ti tom. 2. pag. 41. ait: *Decet verò,*

*ut sponsi, & sponsa de sententia Episcopi conjugium faciant, quo nuptiæ sint secundum Dominum, & non secundum cupiditatem. Omnia ad honorem Dei fiant; & juxta aliam editionem: Decet verò, ut mariti, & maritæ cum Episcopi arbitrio conjugium faciant, quo nuptiæ juxta Dominum sint, non autem juxta cupiditatem. Tertullianus lib. 2. ad Uorem cap. 8. edit. Paris. ann. 1674. pag. 191. scribit: Unde sufficientiam ad enarrandam felicitatem ejus matrimonii, quod Ecclesia conciliat, & confirmat oblatio, & obsignat benedictio; & lib. de pudicitia, ejusdem edit. pag. 718. & in Pamellii edit. cap. 4. Ideo penes nos occultæ quoque conjunctiones, ad est non prius apud Ecclesiam professa, juxta machinam, & fornicationem judicari periclitantur &c. Ad quem locum Rigaltius in *notis pag. 114.* animadvertit, his verbis à Tertulliano prolatis: *Non prius apud Ecclesiam professa; & indicari conjugia, in quibus non fuerat servata consuetudo, qua solebant Fideles conjugandi per Presbyteros Ecclesiæ offerri, ut communibus votis conjugia benedicerentur: quam quidem consuetudinem firmavit Concilium Carthaginiense IV. can. 13. relat. à Gratiano can. 5. 30. quæst. 5. Sponsus, & sponsa, cum benedicti sunt à Sacerdote, à parentibus suis, vel à paronymis offerantur.* Ad eundem verò morem alludit Synesius Cyrenensis, qui floruit initio sæculi v. edit. 105. ad Euprotium, fratrem, & successorem suum in Metropolitana Sede Ptolomæidis in Lybia Pentapolitana, cum scripsit *pag. 248.* ex recensione Petavii: *Mihi & Deus ipse, & lex, & sacra Theophyli (Patriarchæ Alexandrini) manus uxorem dedit;* ut enim opportuè observavit Christianus Lopus in *schol. & not. ad canones octavæ Synodæ tom. 2. pag. 1421.* hæc S. Synesii*

verba: *Mihi sacra Theophyliti &c. ostendunt, Fideiium nuptias palam in Ecclesia fuisse semper ab Episcopo, aut Presbytero benedictas, & sanctificatas.* Demum in Capitularibus Regum Francorum l. 7. c. 179. tom. 1. col. 1062. ex recessione Baluzi, hæc in nuptiis præscribuntur servanda: *Prius conveniendus est Sacerdos, in cujus Parochia nuptie fieri debent in Ecclesia coram populo; & ibi inquirere unâ cum populo ipse Sacerdos debet, si ejus propinquus sit, an non, aut alterius uxor, vel sponsa, vel adultera; & si licita, & honesta omnia pariter invenierit, tunc per consilium, & benedictionem Sacerdotis, & consensu aliorum honorum hominum, eam sponsare, & legitime dotare debet.*

IV. Hæc aliaque hujus generis multa, à viris eruditissimis congesta, probant quidem, semper ab Ecclesia vetita clandestina conjugia; sed, num ante Tridentinum fuerint insuper ullo unquam tempore etiam irrita, questio est de qua secum contenderunt ejusdem Concilii Tridentini Patres; ut videre est apud Cardinalem Pallavicinum in *hist. Trident. lib. 22. cap. 4.* Etenim, cum plerique Patrum abnuerent enuntiato decreto *cap. 1. sess. 24.* eo quod absolum reputarent, tunc primum irrita decerni matrimonia, aliter quam coram Parocho celebrata, quæ etsi semper Ecclesie esset detestata, nunquam tamen antea firmitate carere voluerat; alii, qui pro decreto stabant, illis opposuerunt modò à nobis allegatas vetustissimas Ecclesie sanctiones, quibus Sacerdotalem benedictionem præscriptam contenebant, non solum ad cohonestanda, verum etiam ad firmanda Christianorum conjugia: Idque adhuc claritè colligi ajebant ex decreto, Evaristo Papæ adscripto, & relato in *Can. aliter, 30. quest. 5.* ubi habetur:

Aliter legitimum non fit conjugium, nisi ab his, qui super ipsam familiam dominationem habere videntur... uxor petatur... & suo tempore sacerdoti aliter, ut mos est, cum precibus, & oblationibus à Sacerdote benedicatur... Ita peracta, legitima scilicet esse conubia; aliter vero præsumpta, non conjugia, sed adulteria, vel contubernia, vel stupra, aut fornicationes. Aliud addere poterant, & fortassè addiderunt, indubitatum testimonium Nicolai I. qui, cum rescivisset, Lotharium, Imperatoris Lotharii filium, & Caroli Calvi Regis Francorum nepotem, repudiata priore uxore Teuthberga, cui perpetrati incestus cum Huberto fratre suo crimen affixerant, aliam duxisse nomine Waldradam, seu Gualdradam, quam tamen, ad eum excusandum flagitium, ante Teuthbergam, ad se ductam affirmabat, Concilium Metis celebrandum indixit, suisque Apostolicis Legatis, Radoaldo Portuensi, & Joanni Ficolensi Episcopis, illuc missis, ut de hac causa judicarent, præcepit, ut diligenter investigarent, an reverè Lotharius, priusquam conjugaliter federe se devinceret Teuthbergæ, matrimonium celebrasset cum Gualdrada coram testibus, secundum legem, & ritum, quo nuptie celebrari solent. Si verò (ait in *Can. Lotharius, 31. quest. 2.*) minimè probatum fuerit, Gualdradam fuisse uxorem legitimam, neque nuptiis secundum morem celebratis, per benedictionem scilicet Sacerdotis, filio nostro Lothario existisse conjunctam; suggerite illi, ut non molestè ferat, legitimam sibi (si ipsa innocens apparuerit) reconciliari uxorem. Hinc enim videtur evidenter inferri, medio sæculo ix. quo Nicolaus I. universalem regebat Ecclesiam, ratas non fuisse Christianorum nuptias, nisi essent secundum morem celebratæ per Sacerdotalem benedictionem uti ajebat

Ni-

Nicolaus. Ex quibus omnibus prædicti Tridentini Patres, qui decretum urget, quo irrita fierent matrimonia clandestina, nihil per illud novi decerni, concludebant, sed antiquas tantum Ecclesie leges instaurari, quas, aliquot dumtaxat ante Tridentinum sæculis, sola contraria consuetudo abrogaverat.

V. Verum alii Theologi, & Patres, qui decreto obstabant, non satis constare affirmabant Sacerdotalem benedictionem fuisse ullo unquam tempore necessariam ad vires imperpetuandas Christianorum conubiis. Ad Tertullianum enim quod attinet, aliosque Patres, & Canones, eundem in modum loquentes, eos commodè intelligi, ajebant, de sola necessitate præcepti, quo cogebantur Fideles suas nuptias celebrare coram sacro Ecclesie Ministro, cujus benedictione uberiorum assequerentur sanctitatem. Si quidem Siricius Papa *epist. ad Himerium, Episcopum Tarraconensem, c. 4.* Sacerdotali benedictione obsignari voluit etiam sponsalia de futuro, scribens: *De conjugalium autem violatione requisisti, si desponsatam alii puellam alter in matrimonium possit accipere. Hoc ne fiat, modis omnibus inhibemus; quia illa benedictio, quam nuptiarum Sacerdos imponit, apud Fideles cujusdam sacrilegi instar est, si illa transgressione violetur.* Hic quippè sermonem esse de sponsalibus de futuro, non dubitat Coustant in *notis ad epist. Pontif. t. 1. col. 628.* inquires: *Obvius verborum Siricii sensus postulat, ut ea potius de prima desponsationis fide, qua etiam Virginitatem conjugem vocari Patres ex Evangelio probant, interpretentur.* Nec tamen inde conficitur, etiam promissionem matrimonii inanem fuisse sine Sacerdotis benedictione. Ad Canonem porro Evaristi, de quo specialis erat,

& nunc quoque est difficultas, non quòd genuinum credatur Evaristi factum, sed quia (uti alia diximus de similibus epistolis decretalibus ab Isidoro productis) præsumitur fabricatus ad normam disciplinæ, quæ in Ecclesia vigeat in fine octavi, aut initio noni sæculi; ad Canonem (inquam) Evaristi reponerent, si ille accipiendus esset, sicuti verba sonant, non sola Sacerdotis benedictio, verum etiam alia quamplurima, ibidem enumerata, fuissent de forma conjugalium contractuum; quod tamen nemo unus asseruit; ait quippè Pseudo Evaristus: *Aliter legitimum non fit conjugium, nisi ab his, qui super ipsam familiam dominationem habere videntur, & à quibus custoditur, uxor petatur, & à parentibus, & propinquitibus sponsetur, & legitime dotetur, & suo tempore sacerdoti aliter, ut mos est, cum precibus, & oblationibus à Sacerdote benedicatur, & à paranympis, ut consuetudo docet, custodita, & sociata, à proximis congruo tempore petita, legitime detur, ac solemniter accipiatur, & bi-duo, vel tri-duo orationibus vacent, & castitatem custodiant.* Ita peracta, legitima scilicet esse conubiis aliter verò præsumpta, non conjugia, sed adulteria &c. Ne itaque tot conditiones ad matrimonii validitatem unquam ab Ecclesia requisitas putemus, necesse est in Pseudo Evaristum explicare, uti illis verbis: *Aliter legitimum non fit conjugium;* solum significare voluerit, aliter non fieri licite, omnibusque servatis ritibus, quæ solemnitatibus à legibus præscriptis. Aliter porro facta conjugia, appellanda dixit adulteria, & contubernia; quia, ut ibidem adnotat Glossa, *verb. Contubernia,* matrimonia clandestina occasionem, & securitatem præbent alia postea ineundi, in foro quidem externo legitima, sed que verè, & coram

ram Deo sunt adulteria, & contubernia. Ceterum ipsemet Canonis Auctor ratas, etsi legitima non essent, reputavit nuptias, sine prædictis solemnitatibus celebratas; postquam enim dixerat, alter inita conjugia esse adulteria, contubernia, &c. hanc statim limitationem apposuit: nisi voluntas propria suffragaverit, & vota succurrerint legitima; quam limitationem opportune ponderavit, ac Tridentinis Patribus, de allegati Canonis sensu inter se disputantibus, considerandam propositit Didacus Laynez, uti idem Pallavicinum refert cit. cap. 22. numer. 25. Et sane, quamquam hodie nomine matrimonii legitimi, & non rati, communiter intelligamus matrimonium Infidelium; olim tamen à Juris Canonici Peritis, etiam inter matrimonia Fidelium fuisse hanc adhibitam distinctionem, ut alia dicerentur legitima, & rata, alia rata dumtaxat, sed non legitima, testis est Gratianus, qui in *fin. quest. 1. caus. 28.* loquens de conjugii Fidelium, hæc scripsit: „Horum quædam sunt legitima, veluti cum uxor à parentibus traditur, à sponso datur, & à Sacerdote benedicitur. Hæc talia conjugia legitima, & rata appellantur. Illorum verò conjugia, qui, contemptis omnibus illis solemnitatibus, solo affectu aliquam sibi in conjugem copulant, hujusmodi conjugium, non legitimum, sed ratum tantummodo esse creditur.“

VI. Facilius fuit Nicolai I. epistolæ genuinum sensum aperire. Siquidem Lotharius, minime sibi constans, nunc unam, nunc alteram obtendebat sui repudiij causam; quod ex pluribus constat ejusdem Nicolai epistolis; præsertim 22. 23. 32. 49. 52. & 58. hæc super causa datis, quæ

extant in Collectione Harduini, tom. 5. col. 236. & seq. & fusè enarrant Natalis Alexander, *diss. 9. in Histor. Eccles. sæc. IX. & X.* & Pagi junior, in *Vitis Nicolai I. & Hadriani II.* Ad Pontificem autera scripserat, se Teuthbergam repudiasset, quia priusquam ei nubere, jam erat obstructus vinculo alterius conubii, initi cum Gualdrada. Videns porro Pontifex, quam parùm fidendum esset assertionibus parùm sibi coherentis Lotharii, nullam, quoad hoc, ei fidem habendam rescripsit, nisi probaret, se legitime, omnibusque adhibitis juris solemnitatibus, nupsisse Gualdradæ, quam ceteroquin aliunde notum erat habuisse loco pellicis, sicuti iidem citati Auctores testantur. Ceterum à Nicolao validum habitum Matrimonium, clandestinum solo contrahentium consensu celebratum, liquet ex ejusdem responsis ad consulta Bulgarorum, ubi, postquam omnes descripsit nuptiales ritus, in Romana Ecclesia usitatos illis prorsus respondentes, quos nuper à Pseudo Evaristo audivimus, inquit *c. 3. r. 5.* Collectionis Harduini, col. 355. „Peccatum autem esse, si hæc, cuncta in nuptialia fœdere non interveniant, non dicimus, quemadmodum Græcos vos adstruere dicitis; præsertim cum tanta soleat prætare quosdam rerum inopia, ut hæc præparanda nullum his sufficiat, secundum leges, solus eorum consensus, de quorum conjunctionibus agit. Qui consensus si solus, in nuptiis fortè defuerit, cætera omnia, etiam cum ipso coitu, celebrata frustrantur.“ Jure autem Bulgari ad Nicolæum scripserant, se à Græcis accepisse, non posse recentitas nuptiarum solemnitates sine peccato omiti; quoniam Leo Imperator

No-

CAPUT XIII.

Novell. 89. publica lege sanciverat, ut sacræ benedictionis testimonio matrimonia confirmarentur, adeo ut, si quis citra hunc matrimonium inéant, id ne ab initio quidem ita dicit, neque illos in vita illa consuetudine matrimonii jure potiri velimus. Verùm hæc constitutio, cum à Principe laico prodierit, non potuit matrimonii validitatem quoad forum conscientie infringere.

VII. Hæc in utramque partem à Tridentinis Theologis, & Patribus versatæ sunt, & tandem deliberatum, ut matrimonia clandestina, sive ullo unquam tempore fuerint antea invalida, sive non, quod dubium profecto, atque incertum remansit, ad ea nihilominus præcavenda gravissima mala, quæ in animarum perniciem, ac totius Christianæ reipublicæ perturbationem ex illis obvieniunt, & quibus, experientia docente, haud satis occurrere poterat sola eorumdem prohibitio, à Concilio Lateranensi IV. sub Innocentio III. in *cap. Cum inhibito, de clandest. desponsat. renovata, deliberatum* (inquam) est, ut invalida in posterum decernerentur; quod re ipsa factum legitimum per sæpius laudatum saluberrimum decretum, *sess. 24. cap. 1. de reformat. matrimonii.*

Ex eo quod præsentia Parochi necessaria nunc sit ad viros tribuendos Christianorum conubiiis, recruduit questio, jam antea à nonnullis excitata, an scilicet ille sit Sacramenti Matrimonii Minister. Secum involvem hæc in re pugnantium Doctorum præcipua argumenta proferuntur; conclusurque non esse in Synodalibus constitutionibus de hujusmodi controversia ferendum judicium, nec aliquid asserendum quod uni, aut alteri opinioni refragetur.

Cum prædicta controversia inter Tridentinos Patres ferveret, aliquot Theologi Parisienses, duce Simone Vigorio, in medium proferere sententiam Guillelmi Parisiensis, qua rem totam facile composit, arbitrabantur. In unoquolibet matrimonio, etiam Fidelium, distinguendam voluit Guillelmus in suo *Tract. de Sacram. matrim. cap. 9.* rationem contractus à dignitate Sacramenti; docuitque, illam quandoque ab hac separari; etenim (ajebat) Minister Sacramenti matrimonii est Sacerdos, qui solus potest contractum conjugii, de se merè civilem, & profanum, sua benedictione consecrare, & efficere, ut per eam, tantquam formam, eleveur ad causandam gratiam ex opere operato; eo pacto, quo aqua elementaris, quæ est materia Sacramenti-Baptismi, per verba à Ministro prolata, quæ sunt ejusdem Sacramenti forma, virtutem acquirit abluendi interioris animi serdēs, producendique gratiam; quare, pergebat Guillelmus; si contingat, matrimonium sine Sacerdotis præsentia iniri, validum & firmum utique erit in ratione contractus; nequaquam autem Sacramenti naturam, ac virtutem

Bj

tem

tem participabit. Posita porro hæc opinione, omnem explanatam difficultatem, deprædicatam Parisiensis; prædictus quippe Guillelmus principius, perspicuum fit, matrimonium clandestinum, quamvis semper ab Ecclesia verita, semper nihilominus firmitatem habuisse intolubilis contractus, sed Sacramenti natura, dignitate, ac virtute caruisse; Canones proinde, & Patres validitatem illis attribuentes, solam respererunt civilem contractum quibus verò eadem visa sunt minus rata, considerant in illis rationem Sacramenti, quam sine Sacerdotis benedictione minime assequi, existimant.

II. Hæc Parisiensium doctrina, à Vigorio proposita, si vera narrat Pallavicinus *cit. hist. lib. 20. cap. 4. n. 1.* paucos quidem habuit sectatores; at tamen non erat adeo singularis, uti dictiavit Sorus *in. 4. dist. 26. g. 8. art. 3.* siquidem præter Guillelmum, eandem tradiderat Pallandus *in. 4. dist. 1. g. 2.* eidemque adscriptulati fuerant Patres Concilii Provincialis Coloniensis l. anno 1576. *part. 7. c. 40. tom. 9.* Collectionis Harduini *col. 2010.* ubi non obscure insinuarunt, contractum matrimonii non nisi per Sacerdotis benedictionem Sacramentum effici, a-jentes: *Quod Sacramentum, si quis, sicut decet, acceperit, accedente Sacerdotali precatone, confert donum Spiritus, quo vir diligit uxorem amore casto, sicut Christus dilexit Ecclesiam, & clarius id ipsum expressit, qui eidem Concilio præfuit, & postea ad Lutheranos defecit, Hermannus, Archiepiscopus Coloniensis, in suo Catechismo, ubi pag. 273.* agens de Sacramento matrimonii hæc habet: *De Ministro hujus Sacramenti postremò videndum. Ut forsam quidam non improbanda ratione dicant, matrimonium certum Ministrum non*

*exigere, quod conjuges in se casto amore, ac religiose consentientes Deus ipse conjugat, tamen videmus, & in veteri lege quosdam fuisse, qui Dei vice conjuges conjungerent, quanto ergo magis putandum est in nova lege Sacerdotes qui legatione pro Deo funguntur, legitimos hujus Sacramenti Ministros esse: Præterea paulò ante, quam Vigorius Guillelmi opinionem Tridentinis Patribus exponeret, anno nimirum 1562. publici juris factum fuerat, etsi fortassè nondum omnibus innotuisset, celeberrimum Opus Melchioris Cani *de locis Theologicis, ubi l. 8. c. 5.* doctissimus Auctor Guillelmisententiam instaurat, & validissimis sustentat argumentis; nam præterquamquod (inquit Canus) nunquam Patres Christianorum matrimonium verum Sacramentum nominarunt, nisi simul meminerint Sacerdotales in illo intervenientis ministerii, quod percurrenti, quos jam præmissus textus, patebit; certum est Sacramentum esse opus Divini cultus & religionis. Matrimonium autem, solis verbis viri, & femine contractum, sine ullo ministerio Sacerdotis aliquam ponentis sacramentariam, licet rei sacræ signaculum sit, non potest tamen dici opus Divini cultus & religionis. Ad hæc Augustinus *in epist. ad Bonifacium* tradit, oportere, res ipsas corporeas, quibus Sacramenta constant, imaginem, & similitudinem gerere ejus sanctificationis, cujus sunt signa, & cause; cum autem connubiale fœdus, sine ullo sacro ritu, & Sacerdotis ministerio contractum, nullam exterius exhibeat speciem interioris sanctificationis, consequens est, ut propriè Sacramentum non sit. Deinde Concilium Florentinum docet, omnia Sacramenta constare rebus tamquam materia, & verbis tamquam forma; nemo autem sibi facile suadebit, formam Sacramen-*

menti matrimonii esse verba, quibus contrahentes suum exprimunt consensum, quæ merè profana sunt, atque etiam ab Ethnicis usurpata. Insuper verba, quæ sunt alicujus Sacramenti forma, non possunt suppleri per nutus, scripturam, aliadvè signum, eorum loco substitutum, quod consideranti illa Sacramenta est manifestum; at contrahentes, si, verborum loco, nutus, scripturam, aliudvè signum supponant, æquè matrimonium perficiunt ac si verbis uterentur; non igitur eorum verba sunt Sacramenti matrimonii forma. Tandem Auctores, qui tenent, contrahentes esse Sacramenti matrimonii ministros, multum inter se dissentiant in determinanda ejusdem Sacramenti materia, ac forma. Aliqui enim cum Catharino *de Matrim. g. 1.* docuere, consensum contrahentium exterioribus signis expressum, esse materiam; verba verò à Christo Domino semel prolata *Matth. 19. propter hoc dimittit homo patrem, & matrem, & adheret uxori suæ; esse formam per omnibus Fidelium matrimonii.* Alii cum Victoria *in Summ. de Matr. n. 245.* opinantur, verba unius contrahentis, qui primò suum præstat consensum, esse materiam, & verba secundò profertentis esse formam, per quam prima determinantur ad constituendum contractum, & Sacramentum; quam quidem opinionem probabilem putat Henriquez *de Sacram. lib. 11. c. 2.* Alii cum Covar. *2. part. de Matrim. cap. 1. num. 8.* Vazquez *in 3. part. tom. 2. disp. 159. cap. 3. & disp. 3. de Matrim. cap. 5.* & Basilio Pontio *de Matrim. lib. 1. cap. 7. num. 12.* existimant,

to à consensu distinguunt) esse materiam proximam. Alii cum Cardenali de Lugo *disp. 2. de Sacram. num. 29.* dicunt, contrahentium verba, seu signa, præter sunt traditione corporum, esse materiam; ut verò significant, & causant personalem obligationem in utroque contrahente, esse formam. Alii demum, magisque communiter, cum Soto *in 4. dist. 26. quest. 2. art. 1.* Bellarmino *lib. 1. de Matrim. c. 6.* Suarez *tom. 3. in 3. par. de Sacram. disp. 2. sect. 1.* Sanchez *de Matrim. lib. 2. disp. 5. num. 6.* & Gonet *disp. 2. art. 5.* defendunt, utriusque contrahentis consensum, verbis, seu signis expressum, esse materiam simul, & formam, sed sub diversa consideratione; est enim materia, quatenus significat corporum traditionem; est forma, quatenus mutuan exhibet eorumdem acceptationem. Jam verò, clamat Melchior Canus, nonne tanta, in re gravissima, varietas, & disopantia haud leve iudicium esse falsitatis opinionis; ad quam adstruendam coguntur illius assertores tot diversas assignare unius Sacramenti materiam & formam, quarum pleraque hæreticis negatoribus, ipsique Catholicis ant contentis, ad tot igitur vitandas ineptias, concludit Canus; à junioribus Theologis excogitatas, teneamus oportet, Sacramenti matrimonii Ministrum esse Sacerdotem, formam esse benedictionem, seu sacra verba, quibus illa conjugibus benè precatur; materiam verò esse contractum civilem, ab ipsismet contrahentibus in tuto consensu perfectum.

III. Hactenus Melchior Canus, cuius argumenta etsi totis viribus convellere studuerit Bellarminus *cit. lib. 1. cap. 7.* non ideo tamen à Cani opinionione omnes retraxit; siquidem eandem

dem sunt postea sectati Sylvius in 3. part. D. Thom. tom. 4. dist. 42. ar. 1. q. 1. Estius i. 4. sentent. dist. 26. §. 10. Juenin de Sacram. dissert. 11. q. 3. Serry cit. prefat. ad Oper. Melchioris Can. c. 7. Du-Hamel Theolog. tom. 7. tract. de Matrim. cap. 6. Tournely de Sacram. matrim. pag. 120. & seq. edit. Parisiens. Hermiani tract. de Sacram. tom. 3. cap. 5. Pierre part. 6. Quest. Theologicar. quest. 13. Gibertus Consult. Canonie. de Matrim. tom. 1. consult. 55. & alii.

IV. Verim, quamquam hucusque explicata Melchioris Cani sententia, sit valde probabilis, ac cuique liberum, absque ulla erroris nota, eam amplecti, uti fateatur Habert in Theolog. dogm. & moral. tract. de Matr. c. 4. Natalis Alexander Theolog. dogmat. & moral. de Sacram. Matrim. art. 5. §. 2. & Genett. Theolog. moral. t. 4. tract. 9. cap. 4. atamen nullus inficiabitur, communiore esse contrariam aliorum opinionem, qui constanter defendunt, selos contrahentes esse ministros Sacramenti Matrimonij, quod, proinde necessario ab illis conficit docent, simul ac validum inter se ineunt conjugij contractum. Hanc quippe sententiam profugurunt ferè omnes antiqui Theologi, Jurisque Canonici Interpretes, quos citant, & sequuntur Vazquez cit. disp. 7. de Sacram. Matrim. dub. 3. Sanchez lib. 2. de Matrim. disp. 5. & 6. Theophyl. Raynaud. in Elterochi spiritali. p. 106. 74. Oper. t. 1. 6. Frassen in suo Scoto Academico tom. 12. tract. 3. disp. 2. art. 1. q. 3. conclus. 3. Cardinalis de Lauria in 4. 1. 3. de Matr. disp. 13. art. 6. Clericus de deo. 6. de Matrim. Cardinalis Gottus 11. in 3. part. dub. 5. §. 1. 19. 2. Nec verum est, quod nonnulli jactitant, hanc opinionem,

ultra montes, esse jam ferè antiquam; ex illis quippe, qui ultra montes non diu antea scripserunt, eandem tuerentur Van-Espen Jur. Eccles. univers. tom. 1. part. 2. tit. 12. cap. 5. n. 4. Simonet. Inst. Theolog. tom. 3. tract. 18. disp. 1. & 2. Boucat in Theologia Patrum tom. 5. disp. 7. de Inst. matrim. art. 5. sec. 1. & sect. 2. Avctor Theologiae moralis ad usum Seminarij Petrocorensis tom. 4. c. 4. Merbesius in summ. Christiana tom. 2. de Sacram. matrim. diss. 7. q. 5. Pontas in suo dictionario verb. Matrim. tertio cas. 1. aliique non pauci; quocirca Tournely, quamquam Melchioris Cano adhaerit, nihil minus ingenue fassus est c. l. Si ex auctoritate; & numerò Scholasticorum pugna cum hie foret, vinceret haud dubio opposita sententia.

V. Neque tam ingens Theologorum numerus tanti animi fortuito pro hac sententia dimicaret, nisi & ipsi validissima haberent argumenta, quae suis adversariis opponat; inter quae non contemnendum utique est, quod in hunc modum instaurant. Quidquid sit, an matrimonium clanculum celebrata, fuerint unquam ante Tridentinum irrita, apud omnes tamen indubitatum est, ea, aequot ante Tridentinum saeculis, fuisse non caruisse; id, quippe de erè declararunt ipsimet Tridentini Patres cit. cap. 1. hisce verbis: *Tametsi dubitatum non est, clandestina Matrimonia, libero contrahentium consensu facta, & verè esse matrimonia, quoad Ecclesia ea irrita non fecit; & proinde jure damnandi sint illi, ut eos sancta Synodus anathemate damnat, qui ea verè ac rata esse negant;* & siquidem idem Tridentinum, sui in decretum, quo irrita illa fecit, robur habere noluisset, nisi post trigintra dies à die primae ejusdem publicationis in unaquaque Parochia facte pu-

merandos, certum pariter est, etiam nunc matrimonia clandestina vera ac rata esse in locis in quibus praedictum decretum nunquam fuit promulgatum. Jam autem nunquam Tridentini Patres illa verè ac rata conjugia dixissent; & declararent, nisi crederentur, ea esse vera Sacramenta; uti enim perpexit Bellarminus cit. cap. 7. sapientissimis illis Patribus notum erat à sacris Canonibus, quibus suum loquendi modum confiterasse est praesumendum, ea tantum matrimonia dici verè ac rata, quae non solum sunt contractus civiles, sed etiam Sacramenta religionis; quod potissimum discimus ab Innocentio III. in cap. Quanto de divortijs, ubi ait: *Est matrimonium verum inter Infideles existat, non tamen est ratum; inter Fideles autem verum & ratum existit, quia Sacramentum Fidei, quod semel est admissum, nunquam amittitur, sed ratum efficit conjugij Sacramentum.* Porro si semel vincitur, matrimonium sine Sacerdotis praesentia clanculum contractum, aliquando fuisse; & alicubi nunc quoque esse Sacramentum; necessario inde conficitur, illius ministros esse contrahentes, & non Sacerdotem.

VI. Præterea, si Sacerdos esset Minister Sacramenti Matrimonij, verba ab eodem prolata: *Ego vos conjungo, &c.* essent ejusdem Sacramenti forma; quod vitro concedunt Doctores Cano ad stipulantes. At, iniquant adversarii, nec ea verba, nec alia illis aequivalentia, semper atque ubique adhibita fuerint, neque eadem; aut illis similia inveniantur in omnibus Ritualibus sequentem modum testatur Martene de antiq. Ecclesiast. lib. 2. lib. 1. cap. 9. art. 7. n. 6. iniquant: *Inaudita apud nos immo nec nosse nosse illa verba Prolata: Ego vos conjungo, &c. in quibus latuit vos recessarios Scholasticis*

formam hujus Sacramenti constituunt quae tamen desiderantur in duobus antiquis Ritualibus mss. Beccensis Monasterij, in Pontificali Senonensi annorum 700. in antiquo Rituali Bituricensi, & in alijs penè omnibus, quae à nobis postea exhibebuntur; additque Simonet cit. tract. 18. disp. 2. art. unic. §. 3. alicubi hæc tantum verba à Sacerdote fuisse pronuntia: *Quod Deus conjungit, homo non separat;* quae certè nihil commune habent cum illis: *Ego vos conjungo, &c.* Et quavis Tridentinum cit. loc. hanc posteriorem formam judicaverit, quancumque tamen aliam, juxta cujuslibet regionis usum, adhiberi permittit; vel alio utatur verbis; juxta receptum antiquaqueque Provincia ritum. Tantum porro varietatem Ecclesia non tolerasset, si licet minus cujuslibet provinciae arbitrio permisisset, si existinasset, per verba à Sacerdote prolata confici Sacramentum matrimonij.

VII. Abunt qui in super hoc idem argumentum confitent exemplo secundarum nuptiarum, quae quamquam valioè, & licetè contrahuntur, quidquid in contrarium sentiant aliquot Orientales, quos hac in re errantes, nos redarguimus in nostra Const. 57. §. 8. num. 3. & in alia nostra Const. 129. §. 2. Bullar. nos. tom. 1. atamen prohibentur benedici tantum apud Latinos, ut habetur in cap. 1. de seculari nuptijs, quam apud Graecos, ut in cit. nostra Const. 57. §. 8. n. 4. hinc quippe iterum inferri autimant, Sacerdotis benedictionem necessariam non esse ad perficiendum matrimonij Sacramentum. Verum ejusmodi argumentum inane, & fallax est; etenim secunda nuptia non sunt quidem benediciendae ea solemnij benedictione, quae continetur in speciali Missa pro sponso, & sponsa, de qua nos egimus in nostra Inst. Bq. quancumque nullus

unquam dixit pertinere ad essentiam Sacramenti matrimonii; sed ut valide sint, contrahi debent coram Parocho, qui eodem planè ritu eademque verborum formula, in quam unice cadit præsens controversia; illis benè precatur. Non ignoramus, Glossam Canoniceam adnotasse, ideo secundas nuptias non esse benedicendas, ne Sacramenta iterentur; sed nomine Sacramenti intellexisse arbitramur *Sacramentale*, quod licet in se spectatum semper iterari queat, hic tamen obstat speialis ratio, ne iterari permittatur; siquidem, uti scitè, atque ad rem ponderat S. Thomas, in *4. dist. 42. quest. 7. art. 1.* quamvis secundum matrimonium verum Sacramentum sit, deficit tamen ab illa perfecta significatione unionis Christi cum Ecclesia, quæ cum fuerit, & sit unius cum una, melius, & perfectius representatur per primum; propter hunc autem significationis defectum Ecclesia denegat secundam nuptias eam solemnioram benedictionem, quam primum imperitur.

VIII. Melius, & solidius fulciri potest eadem opinio alia rationatione, quam à suis Auctoribus prætermisam advertimus. In locis, in quibus Tridentinam jam esse protul-gatum, non raro contingit, virum & foeminam, matrimonium inter se contracturos, inopinantem Parochum adire, & coram eo, quamvis invito, & reluctantè, ac duobus testibus, ibidem fortuito adstantibus, mutuum in conjugium consensum exprimere, atque inde statim se subducere; quin Parochus ullum, nisi fortasse objurgationis, verbum protulerit. Eiusmodi matrimonium in sententia Melchioris Cani est validum in ratione contractus; sed, ob defectum Sacerdotalis benedictionis; non est Sacramentum. Ne itaque sic copulati Fi-

deles perpetuò careant gratia, quæ ex Sacramento matrimonii in contrahentes derivatur, deberet Ecclesia illos compellere, aut saltem hortari, atque inducere ad suum contractum legitime, consuetudine adhibitis, sacris ritibus, iterum renovandum coram eodem Parocho cuius verbi fiat Sacramentum; atque ob eandem rationem, coram Sacerdote, aut præcipere, aut saltem instaurari curaret clandestina conjugia, in locis inita, ubi Tridentini decretum non est receptum. Cum autem in neutro casu conjugii renovationem ab Ecclesia urgeri videamus, non temerè inde coniecimus, utrumque contractum, quamquam Sacerdotis benedictione non obligatum, jam ab Ecclesia haberi pro Sacramento. Ad hanc excutiendam difficultatem, respondere possunt Cani assectæ ideo Ecclesiam nequaquam sollicitam esse de prælicitis conjugis, debito ritu instaurantibus, quia contractus conjugii semel valide initus, nisi cum iniretur, Sacramenti naturam induerit, nunquam deinceps poterit Sacramentum effici; quod docent Durandus in *4. dist. 2. quest. 3. num. 14.* Vazquez tom. 2. in *3. part. disp. 173. c. 5. tom. 4. disp. 2. de matrim. cap. 10.* alique, quos citat, & sequitur Basilius Pontius de *matrim. lib. 1. cap. 6. num. 8.* Verùm hæc responsio ne difficultatem non evadit; siquidem alii longè plures Doctores, quos recenset, & sequitur Sanchez lib. 5. de *matrim. disp. 9.* existimant, matrimonium, si quod fuit validum, solum in ratione contractus, posse deinde renovari, & assequi virtutem Sacramenti, qua prius caruit. In hæc porò dubietate, non negligeret Ecclesia Fideles urgere, ut in prædictis ritum eventibus sua connubiæ debito modo renovarent, ne frustrarentur ad

minimum spe consequendæ gratiæ, quæ saltem in multorum probabili, & communiori sententia, ex contractus iteratione ipsis obveniret.

IX. Utriusque opinionis solidiora fundamenta inuimus, non animo quemquam inducendi ad unam, aut alteram amplectendam; sed ut Episcopis sit persuasum, utramque esse probabilem, suosque habere magnæ auctoritatis patronos: atque inde non decere discant, ut ipsi Iudicis partes assumant, questionemque definiant, de qua Ecclesia nihil hactenus pronuntiavit, sed Theologorum disputationi permisit. Quare acturi in Synodis de matrimonio, proponant quidem, explicitentque doctrinam à Concilio Florentino, & Tridentino de ejusmodi Sacramento dissertè tractam; sed caveant, ne aut Parochum, aut ipsos contrahentes, ejusdem ministris appellent; suorum verò Prædecessorum Synodos, in quibus ministri nomen, vel ista, vel illi inditum reperient, intactas relinquunt; ne eas corrigendo, aut approbando, in idem incidant vitium alterutri suffragani ex controversiis inter Theologos opinionibus; à quo Dioecesanæ Synodos prorsus immunes esse debeant, hucusque inculcavimus.

CAPUT XIV.

Corrigitur falsa doctrina, quæ in quædam Synodos irrepsit quæ ad idem matrimonii Sacramentum.

In Synodo Bononiensi, habita anno 1624. dicitur, non posse viros, & foeminas à matrimoniis contrahendis hoc nomine prohiberi, quòd doctrinam Christianam ignorent, quamvis deceat, ut Parochus ejusmodi prohibitionem illis comminetur, quo facilius eosdem inducat ad Fidei rudimenta addiscenda. Idem sentit Ro-

maguerra in notis ad constitutiones Synodales Gerundenses lib. 4. tit. 7. cap. 2. ubi, cum in hanc offenderit Synodalem sanctionem: *Renovantes Constitutionem in ultima Synodo editam circa doctrinam Christianam, statuimus, & ordinamus, quòd de cetero ad sponsalia, per verba de presenti, non admittantur, qui doctrinam Christianam nescierint, & confirmati non fuerint;* loco eam illustrandi, uti alias solet, tacite impugnat, docens, fas non esse Episcopis, quemquam à matrimonio arceri hanc solam ob causam, quòd doctrinam Christianam ignoret, sed dumtaxat posse blandis verbis, atque adhortationibus eum inducere ad matrimonium differendum, donec Christianis imbutur institutis. Nec dissimilia sunt que in hanc rem adduxit Matcellus Severus in suo *Voto impresso part. 14. Recent. decis. 535. n. 52. & 53.*

II. Fulcitur hæc opinio quorundam Theologorum auctoritate, qui cum ignorantiam doctrinæ Christianæ non inveniunt in vulgari versiculis, in quibus enumerantur impedimenta matrimonium impedienda, asserere proinde non dubitant, neminem posse, ob illam solam, à matrimonio celebrando coliberi. Ita docuit Thomæ Sanchez lib. 3. de *Matrim. disp. 15. num. 9.* inquires: *Nescio tamen, qua ratione possit (Episcopus) ob hanc ignorantiam arceri aliquos à matrimonio contrahendo, cum ipsius non sit impedimentum matrimonii statueri; nec hoc impedimentum ab Ecclesia statutum sit;* & sequitur Diana in *edit. coord. tract. 6. tom. 2. resol. 95.*

III. Verùm huic doctrinæ, & Rituale Romanum, & S. Carolus Borromæus, & quamplurimæ Episcopales Synodi, ac summorum Pontificum

Edicta adversantur. Etenim Rituale Romanum, tit. de *Matrim.*, de iis loquens, qui matrimonio sunt iungendi, ait: *Utique sciat rudimenta Fidei, cum ea deinde filios suos docere debeant.* S. Carolus in Concilio Provinciali Mediolanensi V. part. 3. Act. Eccl. Mediol. part. 1. pag. 287. hæc statuit: *Parochus, quos sponsos experiendo viderit doctrinæ Christianæ rudimenta plane ignorare, ne matrimonio illos ante iungat, quam eorum ratione cognovit didicisse, quæ eo de genere illos plane scire oportet; quæ verba advertens Franciscus Amatius Pouget instit. Catholic. tom. 2. part. 3. sect. 1. c. 8. §. 2. n. 6. inquit: Non accedendum prius ad convubii legem, quam teneatur præcipua religionis mysteria Christianæque vitæ ratio, & conjugatorum officia probe noscantur.* In Archiepiscopali Bononiensi Cardinalis Gabrielis Palæotti, par. 3. p. 157. cavetur, ne Parochus ad tertiam dayemat matrimonii denuntiationem, nisi certo noverit, sponsos principalem Fidei nostræ mysteria didicisse, & saltem *Orationem Domini in am, Salutationem Anglicam, Symbolum Apostolicum, & Præcepta Decalogi* memorite mandasse. Idem edixere innumera Synodi, collectæ à Genetto Theol. Mor. al. 15. in act. 9. c. 2. q. 171. quibus addimus Synodum Farsensem, habitam anno 1685. à Cardinali Barberino, Cæsenatensem habitam ann. 1693. à Cardinali Denhoff, Neapolitanam habitam anno 1692. à Cardinali Cannelino, Ariminensem habitam ann. 1714. à Cardinali de Via, Neapolitanam habitam anno 1726. à Cardinali Pignatello, Sabinensem habitam anno 1736. à Cardinali Albano, omnes ad titulum de *matrimonio.* Ac demum Congregatione habita coram san. mem. Innocentio XII. anno 1697. decretum est, non esse à Parochis matrimonium in Ecclē-

sia proclamandum, nisi antea sponsos repererint in Christianæ religionis rudimentis sufficienter instructos, quod quidem decretum confirmatum fuit à fel. rec. Clemente XI. in suo Bullario pag. 326. Idem edixit Cardinalis de Rohan in suo Rituali Argentinensi ad tit. de *Matrimonio* p. 254. ubi Parochos diligenter investigare iussit, an matrimonio iungendi teneant rudimenta Fidei. Ac denique nos ipsi in nostra encyclica Epistola ad universos Episcopos, quæ est 42. in nostro Bullario §. 11. tom. 1. hæc scripsimus: *Verum, cum matrimonio iungendi non sint, si Parochus, ut debet, prius interrogando, deprehenderit, matrem, seu feminam, quæ ad salutem necessaria sunt, ignoraret; viatante, ac tam lætuosa ignorantie locum relinquet Episcopus, qui Pastores animarum admonet officii sui, & huic si desint, negligentia repetat penas.*

IV. Quamobrem, cum doctrina tradita in citata Synodo Bononiensi anni 1631. à communi Ecclesie sensu, & praxi disorderet, est omnino reformanda, & corrigenda, sicuti reapse correctæ fuit in alia Synodo Diocesana Bononiensi, celebrata à Cardinali Boncompagni anno 1698. lib. 2. cap. 9. atque iterum à nobis Instit. 9. c. Inst. 49. ubi ad matrimonium contrahendum, neminem admitti præcepimus, Christianis institutis nondum satis edoctum.

V. Neque in contrarium facit, quod aiebat Sanchez, nimirum non posse Episcopum nova impedimenta, matrimonium impediencia, statuere; huic enim difficultati in primis repominus, ab Episcopo, repellente à matrimonio contrahendo ignorantem Christianæ religionis necessaria rudimenta, nullum de novo poni impedimentum, sed illud explicari, &

inculcari, quo iudem jam detinentur; enimverò, eum matrimonium inter Fideles, unum sit ex septem novæ Legis Sacramentis, à Christo Domino institutis, atque è numero eorum, quæ dicuntur *vivorum*, nemo sine gravi sacrilegio, illud celebrare potest in statu peccati mortalis, quod optime perpendit Didacus Covarrubias super 4. Decret. part. 2. de *matrim.* cap. 6. in princip. inquit: *Existent in mortali crimine non potest absque novo peccato matrimonium contrahere, tractat enim indecenter Sacramentum hoc maximum; nec Parochus licite eidem matrimonio assistit; quamvis enim iuxta communem magisque receptam sententiam, non sit Sacramenti matrimonii Minister, ut in precedenti capite diximus, nihilominus in multis comparatur Ministro, nec licite sua præsentia, & auctoritate firmare potest contractum, quem scit à contrahentibus sacrilege iniri; quemadmodum prosequitur Cardinalis de Laurea in 4. sent. tom. 3. disp. 22. art. 22. num. 549.* & pluribus Franciscus Maria Muscetto, Archiepiscopus Rossanensis, in sua *dis. de Sponsalibus, & Matrimonii*, quæ extat post secundam impressionem *Observ.* bon. mem. Zauli ad *Statuta Faventina*, iterumque edita est Neapoli anno 1742. Qui autem Fidei rudimenta ignorat, quæ ex grati præcepto scire tenetur quandiu illa non addiscit, cum potest, versatur in statu peccati mortalis, ac propterea iure ac merito à matrimonio contrahendo arcetur. Deinde idem Sanchez cit. *disp. 15. num. 5. & lib. 7. disp. 6. num. 6.* Basilius Pontius de *Matrim.* lib. 6. cap. 7. Gaspar Hurtado *disp. 25. difficult. 1. num. 1. & Perez de Matrim. disp. 23. sect. 1. num. 1.* non solum in Episcopo, sed etiam in Parocho facultatem agnoscunt impe-

diendi ad tempus matrimonium ex aliqua rationabili causa, puta ad sedandam alicuius objecti impedimentum veritatem; nec tamen inde confici autmant, verum & proprium impedimentum, eorum auctoritate, matrimonio apponi; siquidem illa prohibitio temporaria est, atque, ablato scandalo, & detecta falsitate objecti obtaculi, sine ulla dispensatione, cessat, & extinguitur. Idem autem contingit in re nostra; Episcopus enim ignorantibus Christianæ religionis instituta, & præcepta, matrimonium interdicat, solum ad tempus; donec scilicet illa addiscant; quòd si hæc prohibitio diuturna sit, & perseveret, proli ab accidens est, atque unice oriatur ex culpa eorum, qui illis erudiri aut recusant, aut negligunt.

VI. Unum tamen advertendum addimus, quod recte consideravit Giribaldus de *Sacram. matrim. tract. 10. cap. 3. dub. 13. num. 111.* nimirum quandoque evenire, ut quis præcipua Fidei nostræ mysteria & sciat, & credat cætera pariter, quæ necessitate præcepti sunt addiscenda, aliquo saltem rudi modo preceperit; sed, quia hebetis est ingenii, & exilis memoria, post omnem adhibitam diligentiam, illa memoria retinere, & recitare non valet; in hoc autem rerum statu non debet perpetuo arceri à matrimonio, quod est institutum in officium nature, & propterea nemini, sine propria culpa, est denegandum; sed curabit Parochus, ut qui eo memoria defectu laborat frequenter audiat quæ semel errasse didicit, ne ab ejus mente penitus elabantur. Inter celeberrimas Constitutiones Gibertinas, editas à Joanne Matthæo Giberto, Episcopo Veronensi, quas alibi commendavimus, tit. 5. cap. 27. legitur: *Cum autem quilibet Christianus Ora-*

Orationem Dominicam, Symbolum Apostolorum, & Præcepta Dei, atque Ecclesiæ scire debeat, retinendo saltem sensum, & Sacerdotibus, ac Predicatoribus munere sibi imposto, prout tenentur, fungentibus, nullus se in veritate excusare poterit, quod, à quo necessaria ad salutem addiscere possit, non habeat. Ideo præmissa necientes, ut magis confundantur &c. in faciem Ecclesiæ ad matrimonium contrahendum non admittuntur: ubi Cardinalis Augustinus Valerius in notis ad rem subdit: Averte, non esse arcendos, &c. qui, ut necessaria ad salutem perdiscant, faciunt quod in se est, sicut qui scholas doctrine Christianæ frequentat, quia, non ob incuriam, aut negligentiam, sed ob ingenii, memoriæve imbecillitatem, ea non addiscunt. In Concilio quodam Limano can. 4. act. 2. relato per Mendozam in notis ad can. 42. Concilii Eliberitani agitur de hisce hominibus, qui, cum adeo crassa, ut vocant, minerva præditi sint, ut Christianam doctrinam, juxta methodum, qua ab aliis memorie mandatur, nullo modo addiscere valeant, ad Sacramenta tamen accedere, & signanter matrimonium contrahere cupiunt; atque ita cum his agendum

statuitur: „Qui verò iis tantis impedimentis gravati fuerint, ut co-
„piosorem Catechesin non admit-
„tant, doceantur demùm pro suo mo-
„do præcipua Fidei capita, scilicet
„unum esse Deum omnium rerum
„auctorem, qui accedentes ad se vi-
„ta æterna remuneret, improbos &
„rebelles æternis suppliciis in alio sæcu-
„lo puniant; deinde hunc ipsum Deum
„esse Patrem, & Filium, & Spiritum
„Sanctum, tres quidem Personas,
„sed unum Deum verum; præterea
„Filium Dei, propter reparandam sa-
„lutem hominum, factum hominem
„ex Virgine Maria, pro nobis pas-
„sum, & mortuum, ac tandem re-
„surrexisse, & regnare in æternum;
„hunc esse Jesum Christum Domi-
„num, & Salvatorem nostrum; pos-
„tremo neminem posse esse salvum,
„nisi credat in Jesum Christum, &
„penitens de peccatis commissis, Sa-
„cramenta ipsius suscipiat; Baptis-
„matis quidem, si infidelis est; Con-
„fessionis autem, si lapsus post
„Baptismum; ac denique statuat
„ea servare, quæ Deus, & Ec-
„clesia sancta præcipiunt, quorum
„summa est, ut Deum diligat su-
„per omnia, & proximum sicut se
„ipsum.”

LIBER NONUS.

DE CAVENDIS IN SYNODO, QUÆ AUCTORITATI ET JURIBUS APOSTOLICÆ SEDIS REFRAGARI POSSUNT; ITEM DE NON ASSUMENDA DEFINITIONE CONTROVERSIARUM JURISDICTIONALIUM INTER POTES- TATEM ECCLESIASTICAM, ET SECULAREM; DE SOBRIO IN SYNODO USU LEGUM CIVILIUM; ET DE NON LÆDENDIS PRIVI- LEGIS REGULARIUM.

CAPUT PRIMUM.

Nihil in Synodo decernendum, quod præjudicium inferat auctoritati & juribus Apostolicæ Sedis; ubi de falsitate assertionis tribuentis Episcopo potestatem statuendi in sua Diœcesi, iis dumtaxat exceptis, quæ totius Ecclesiæ statum respiciunt, quidquid Papa sibi specialiter non reser- vavit; & incidenter de erectionibus Monasteriorum, & domuum Regularium.

Nihil, quod juribus Apostolicæ Sedis præjudicium afferat, aut ejusdem auctoritati sit injuriosum, inveniri debet in Constitutionibus sive Provincialium, sive Episcopali- um Synodorum; & si quid ejus- modi in eas fortè irreperit, statim erit à Romano Pontifice rescinden- dum.

H. Urbanus VI. sub quo schisma omnium terribilissimum, & diuturnissi- mum exortum est, ut suæ obedientiæ Prælatos novis sibi devinceret benefi- ciis, & magis magisque à partibus retraheret Roberti Gebennensis, qui

à nonnullis Cardinalibus, adversum eundem Urbanum, in Pontificem electus, Clementis VII. nomen as- sumpserat, & in Galliam secesserat, inter cætera privilegia, hoc etiam est illis elargitus, ut in eorum civitatibus, & Diocesisibus Apostolicæ literæ executione carerent, nisi ab ipsismet Prælati, vel eorum Officialibus essent antea examinata, atque approbata; idque statim in consuetudinem, & veluti in legem deductum est, plu- ribusque Synodalibus statutis firma- tum, ac roboratum. E vivis crepto Urbano VI. ejusdem Successor Boni- fa-